

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 13

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
“Управління бізнесом в умовах глобальної нестабільності”
м. Київ, МАУП, 26 березня 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 2 від 25.02.15)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук., проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук., проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук., проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук., проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук., доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук., проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 13: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. “Управління бізнесом в умовах глобальної нестабільності”, 26 березня 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2015. — 300 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичної конференції, присвяченої проблемам реформування системи управління бізнесом в умовах розгортання кризових ситуацій та глобальної нестабільності.

Для науковців і громадсько-політичних діячів, керівників та власників бізнесу, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і бізнесу.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Юсеф Нахля

Современные глобальные особенности влияния на социально-экономическое, научно-техническое и культурное развитие стран Ближнего Востока..... 125

Пожар Є. П.

Формування сектора соціальної економіки в Україні 130

Дубняк М. О.

Взаємодія держави та транснаціональних корпорацій як проблема стратегічного менеджменту 133

Говтвяниця Н. В.

Соціальні аспекти розвитку бізнесу в умовах глобальної нестабільності 136

Корінчевська І. А.

Відпрацювання моделі навчання персоналу підприємств та цивільного населення домедичної допомоги у випадку надзвичайних ситуацій та терористичних актів..... 139

Красногор О. В., Клінова І. Ю.

Функції та повноваження Президента України 143

Заросило В. В.

Напрями класифікації спортивно масових заходів, як одного з видів культурно-видовищних заходів..... 149

Євчук Т. В.

Роль та обсяги повноважень прокуратури в Російській імперії та в Україні..... 153

Алили Парвин Назим огли

Развитие Азербайджана в рамках европейской интеграции 157

Пашняк А. М.

Міжнародний туризм: актуальність та перспективи розвитку..... 160

Кіщенко Ю. В.

Суспільне мовлення як консолідуючий чинник українського суспільства 165

ДЕРЖАВНЕ ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Воронов О. І.

Державне регулювання бізнесу методом групового ухвалення управлінських рішень 167

Дікарев О. І., Краснощек О. В., Зваженко Ю. В., Накалюжна А. С.

В пошуках стратегій енергетичного права та дипломатії в контексті зростання політичних ризиків “вуглецевої демократії” 171

Медвідь Ф. М., Чорна М. Ф.

Економічна безпека України в умовах глобальної нестабільності 175

Якімов В. В.

Правові аспекти забезпечення принципу децентралізації на сучасному етапі 180

Міхатуліна О. М.

Порівняльне господарське законодавство та шляхи його застосування в господарському праві України 186

РОЛЬ ТА ОБСЯГИ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРОКУРАТУРИ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ ТА В УКРАЇНІ

Становлення і розвиток української державності, вип. 13, с. 153–156

Для Російської імперії прокуратура Франції стала зразком, а цар Петро I спочатку ввів посади фіскалів, які мали наглядати за всіма справами таємно і доповідати цареві про всі виявлені порушення. В 1713 році була введена посада Генерального фіскала. Проте фіскальна служба була таємною і вона не виконувала покладених на неї обов'язків в тому обсязі як це хотів Петро I.

Деякі російські дослідники вважають, що фіскальна служба була так би мовити попередником прокуратури, а її виникнення сприяло розвитку прокуратури. Разом з тим інші російські дослідники доводять, що прокуратура виникла не з фіскальної служби, а була окремим органом.

Ми можемо сказати, що Петро I переконався в процесі діяльності фіскальної служби переконався в її неефективності і тому 12 січня 1722 року в Російській імперії була створена прокуратура. Разом з тим ми можемо стверджувати, що прокуратура того часу була створена лише для контролю та нагляду за центральними органами влади. Вона до реформ цариці Катерини II була основною установою, яка контролювала центральні органи влади. Разом з тим існує думка, що саме діяльність фіскалів та нового призначеного Генерального прокурора і вони поклали початок прокурорського нагляду.

Перші прокурори повинні були виконувати роль осіб, які призначали покарання та виправдання невинних. Щодо виправдання то такі функції не були притаманні прокуратурі. Прокуратура з самого початку була “оком государевим” і діяла тільки в інтересах царя.

Якщо розглянути цей історичний період в історії України то є певні свідчення, що українські козаки у м. Батурин обирали трибунал, який потім обирав прокурора. Посада прокурора на той час серед козацької старшини вважалася другою після гетьмана. Проте немає свідчень, що робив прокурор, які були його повноваження та т. ін.

Далі розвиток прокуратури в Російській імперії відбувався поступово. При царюванні Катерини II було вперше вирішене питання про прокурорський нагляд на місцях. В 1775 році було прийняте “Учреждение о губерниях”, в якому було сформульовано завдання та повноваження місцевих губернських прокурорів, а в подальшому і інших прокурорів.

Діяльність прокуратури була докорінно змінена і трансформована при Олександрові II. В 1862 році Державна рада прийняла документ, який ви-

значав основні положення про прокуратуру. В цьому документі визначалося, що прокуратура є централізованою організацією, здійснення прокурорами своїх повноважень від імені всієї системи прокуратури, підпорядкованість нижчестоящих прокурорів вищестоящим, незалежність прокурорів від місцевих впливів.

Зазначені принципи були покладені в основу всієї подальшої діяльності прокуратури і вони в певному вигляді збереглися і до сьогодні. Незалежність прокурорів забезпечувалась особливим порядком їх призначення. Генерал-прокурора та губернських прокурорів призначав імператор, а всіх інших прокурорів призначав генерал-прокурор. Крім того прокурорами могли призначатися тільки потомствени дворяни, тому основним завданням прокуратури було завдання забезпечення безпеки царського престолу.

Органи прокуратури, що існували на території України входили безпосередньо до прокуратури Російської Імперії і вони працювали за законами імперії. Слід зазначити, що з самого початку утворення тобто з 1722 року прокуратура Російської Імперії до 1984 року здійснювала нагляд за додержанням та єдино образним виконанням законів та інших нормативних актів, а у 1864 році їй було дано право крім нагляду також підтримання державного обвинувачення в суді.

В Україні деякі дослідники виокремлюють чотири етапи розвитку прокуратури. Перший етап — це прокуратура у складі Російської Імперії, другий — після створення незалежної України з лютого 1917 року по лютий 1919 року, третій — це діяльність прокуратури у складі СРСР до 5 листопада 1991 року і четвертий з 5 листопада 1991 року.

На нашу думку, виділення другого етапу, тобто прокуратури незалежної української держави з лютого 1917 року по лютий 1919 року є недоцільним, адже практично прокуратура в цей час не працювала, крім того законодавчі акти, які визначали її діяльність були недосконалими і чітко не визначали її функції.

Таким чином можна виділити три етапи розвитку прокуратури України.

Не досліджувалися в юридичній літературі України питання щодо функцій та повноважень прокуратури протягом її історичного розвитку. Як вже зазначалося з початку створення прокуратури Петром I до її функцій входив тільки нагляд за виконанням законів. Після реформ 1864 року до функцій прокуратури було також віднесено крім нагляду підтримання державного обвинувачення в суді.

В цілому, як відмічається багатьма дослідниками прокуратура царської Росії була захисником царя та престолу і в її завданнях було чітко сформульовано всі її функції були підпорядковані згаданим меті. Прокуратура залишалась суцільно каральним державним органом до революції 1917 року і була ліквідована разом з усіма державними органами.

Після революції 1917 року саме поняття прокурор та прокуратура не сприймалися і тому було визначено нова назва обвинувачі. Вони здійснювали нагляд за дотримання законності, проте в більшості випадків законність

підмінялася революційною необхідністю, і вони ж підтримували в судах державне обвинувачення та приносили протести на незаконні та необґрунтовані приговори. Проте ці напівгромадські організації не давали необхідного ефекту і виникла необхідність до повернення до прокуратури.

Керівник більшовистської партії В. І. Ленін запропонував прийняти положення про прокурорський нагляд, але воно спочатку не було прийняте, оскільки ВЦК запропонував подвійне підпорядкування прокуратури. Ленін написав листа “Про подвійне підпорядкування та законність”, в якому він запропонував принципи організації та діяльності нової прокуратури, які були прийняті і 26 травня 1922 року була прийнята Постанова ВЦВК “Положення про прокурорський нагляд”, яка в принципі і стала основою для формування нової прокуратури в СРСР.

В положенні головними завданнями прокуратури були визначені: боротьба зі злочинністю та здійснення нагляду за дотриманням законів.

Починаючи з 1926 року органи прокуратури стали головними в питання попереднього розслідування злочинів. Разом з тим вони здійснювали і наглядові функції. До 1933 року органи прокуратури входили структурно до складу Верховного суду СРСР. В 1933 році було затверджено постановою ЦВК положення про прокуратуру Союзу РСР.

В цьому положенні були визначені завдання прокуратури загальний нагляд, нагляд за єдино образним та правильним застосуванням законів судовими органами, нагляд за виконанням законів органами попереднього розслідування та слідства, нагляд за законністю дій ОДПУ, міліції та виправно-трудових установ. Крім того прокуратура підтримувала обвинувачення в суді та сама в окремих випадках проводила розслідування.

В подальшому в період культу особистості Сталіна роль прокуратури була зведена до підтримки будь-яких дій ОДПУ та НКВС. Ніякого нагляду за діяльністю цих установ не проводилося, а прокурори, які намагалися вимагати дотримання законності, були звинувачені та знищені.

Відновлення статусу прокуратури, як органу нагляду за дотримання законів було здійснено в 1955 році в постанові, яка затвердила положення про нагляд прокуратури в СРСР. Крім функцій нагляду прокуратурі було доручено також і проведення слідства майже по всіх справах.

В Радянський період 30 листопада 1979 року було прийнято Закон СРСР “Про прокуратуру СРСР”, в якому було сформульовано наступні функції прокуратури:

- нагляд за додержанням законів організаціями, органами, підприємствами, установами посадовими особами та громадянами (загальний нагляд);
- нагляд за діяльністю органів, які проводять дізнання та досудове слідство;
- нагляд за виконанням законів при розгляді справ у судах;
- нагляд за дотриманням законів в місцях позбавлення волі, попереднього затримання, при виконанні покарань застосуванні інші заходів примусового характеру, які призначені судами;

- підтримання державного обвинувачення в судах та участь у розгляді справ в цивільному, кримінальному та адміністративному процесах;
- координація дій правоохоронних органів у сфері розкриття та розслідування злочинів та самостійні дії з розслідування злочинів;
- участь у вдосконаленні законодавства і пропаганді радянських.

В принципі такі функції були перенесені і до функцій прокуратури Української РСР та пізніше і до функцій прокуратури незалежної України.